

Sygn. akt I PK 301/14

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa M.S.
przeciwko Politechnice Częstochowskiej w Częstochowie
o ustalenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 maja 2015 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z dnia 23 maja 2014 r., sygn. akt III APa 2/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 23 maja 2014 r. oddalił apelację M.S. od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 8 października 2013 r., którym oddalono jego powództwo przeciwko Politechnice Częstochowskiej w Częstochowie o ustalenie naruszenia zakazu dyskryminacji.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku powód zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 189 k.p.c. polegającą na przyjęciu błędnej zasady, że nie ma interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono jej oczywistą zasadnością, „gdyż w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, budzące wątpliwości, które nie zostało przez Sąd II instancji rozpoznane ani do końca wyjaśnione: - czy pracownik, wobec którego pracodawca dopuścił się naruszenia zakazu dyskryminacji, z tytułu którego Sąd zasądził już na rzecz pracownika odszkodowanie, ma możliwość występowania z powództwem o ustalenie, że pracodawca w dalszym ciągu dopuszcza się naruszenia zasad dyskryminacji, skoro z art. 189 k.p.c. wynika, że nie ma ograniczenia możliwości wytaczania powództw o ustalenie do przypadków, w których nie zostało naruszone prawo ani roszczenie nie są jeszcze wymagalne, podczas gdy zarówno Sąd I jak i II instancji przyjął, że pracownik może dochodzić jedynie swoich praw występując z roszczeniem o odszkodowanie na podstawie art. 183^{3d} k.p. lub z roszczeniami o ochronę dóbr osobistych, wynikających z art. 24 k.c.; - czy możliwe jest, aby środkiem ochrony prawnej pracownika, wobec którego pracodawca dopuszcza się kontynuacji naruszenia zakazu dyskryminacji było powództwo o ustalenie istnienia tego naruszenia, w szczególności w sytuacji, gdy pracownik nie domaga się świadczenia pieniężnego; - czy powód (a skarżący w niniejszej sprawie) rzeczywiście nie ma interesu prawnego, gdyż może on poszukiwać ochrony prawnej jedynie w drodze powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych, czy też ma rzeczywiście interes prawny choćby ze względu na to, że ochrona prawna powoda niekoniecznie musi wynikać w przypadku niniejszej sprawy z powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych, a np. może powód skorzystać z możliwości rozwiązania z pracodawcą umowy o pracę w trybie art. 55 § 1¹ k.p. w zw. z treścią art. 55 § 2 k.p.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Skarżący odwołuje się do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, uzasadniając jej występowanie koniecznością rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego sformułowanego pod postacią trzech pytań. Wskazuje to niezrozumienie przez skarżącego istoty spoczywającego na nim obowiązku wykazania okoliczności uzasadniających zaangażowanie Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi.

Po pierwsze, z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania

odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność, gdyż podejmuje próbę jej wykazania przesłanką określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (występowaniem istotnego zagadnienia prawnego). Tymczasem przesłanki te wzajemnie się wykluczają, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, iż konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego. Inaczej rzecz ujmując, gdy wchodzi w rachubę zagadnienie prawne skarga kasacyjna nie może być oczywiście uzasadniona (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964; z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, LEX nr 1375412 oraz z dnia 20 marca 2014 r., I CSK 343/13, LEX nr 1523355).

Po drugie, zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51).

Skarżący powołuje się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wyłaniającego się - w jego ocenie - na tle art. 189 k.p.c., jednakże nie

podejmuje nawet próby wykazania istnienia tej przesłanki. Przede wszystkim w uzasadnieniu wniosku nie można doszukać się jakiegokolwiek argumentacji juredydycznej zmierzającej do wykazania, że sformułowane przez skarżącego wątpliwości faktycznie istnieją i są na tyle poważne, że wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego. Wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienie prawne nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samych pytań, jak uczynił to skarżący (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974). Sąd Najwyższy na etapie przedsądu nie jest zobowiązany do poszukiwania w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania i formułowania za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.